

Thư Gửi Những Bạn Mới Zua

• LÊ THÀNH TRINH

Tám năm trước đây, gia đình chúng tôi đáp xuống phi trường John Wayne ở Quận Cam, Cali với tất cả tài sản là hai trăm đô la tiền mặt và mỗi người một cái xách quần áo. Đến nay, đối với những bạn mới qua thì tôi đã là dân tị nạn cũ, nhưng nếu so sánh với những người đã qua từ những năm cuối thập niên 70 thì tôi vẫn còn là dân mới. Ở cái thế nửa cũ nửa mới này, mặc dù tôi đã có được những suy nghĩ của những người đã ở Mỹ, nhưng tôi vẫn chưa quên được những cảnh vui buồn trong những ngày còn kẹt lại trong nước. Tuy hoàn cảnh của chúng ta mỗi người một khác nhưng chúng ta đều có những suy nghĩ giống nhau về đời sống hiện tại cũng như tương lai. Tôi đã trải qua những hoàn cảnh giống như các bạn bây giờ nên tôi muốn chia sẻ với các bạn những suy nghĩ của tôi, tuy có thể những suy nghĩ này rất chủ quan, nhưng chúng phát xuất từ đáy lòng.

Chúng ta phần đông đều có rất nhiều ảo tưởng và ảo vọng khi còn ở Việt Nam: ảo tưởng về đời sống huy hoàng tại Mỹ, ảo vọng về sự giúp đỡ của chính phủ Mỹ, của bạn bè bà con và của Hội Ái Hữu Công Chánh, mà chúng ta nghĩ là một tổ chức có nhiều phương tiện và thế lực. Do đó, ít nhiều chúng ta đã bị ngỡ ngàng khi đụng chạm với thực tế tại Mỹ và có thể chúng ta đã có những ý nghĩ không đẹp về tập thể Ái Hữu Công Chánh. Thật ra thì từ trước tới nay, chúng ta làm gì có một Hội Ái Hữu Công Chánh. Trước biến cố tháng Tư 1975, chúng ta có Hội Ái Hữu Cựu Sinh Viên Công Chánh, qui tụ những người đã xuất thân tại các Trường Công Chánh Việt Nam, từ Trường Cao Đẳng Công Chánh ở Hà Nội tới Trường Công Chánh thuộc Trung Tâm Kỹ Thuật Phú Thọ ở Sài Gòn. Hoạt động của Hội là lâu lâu ra một tờ đặc san giống như Lá Thư Ái Hữu Công Chánh bây giờ, và mỗi năm vào dịp Tết Nguyên Đán, có một kỳ đại hội tại Sài Gòn để bầu lại Hội Trưởng và để các ái hữu có dịp hàn huyên với nhau. Hội đã bị khai tử khi Miền Nam thất thủ.

Một số cựu sinh viên Công Chánh, thoát được ra nước ngoài, đã muốn làm sống lại hội nhưng cho tới nay ước vọng này vẫn chưa thành. Anh em thì ít, sống rải rác ở khắp nơi, lại phải cắm cúi làm lại cuộc đời ở cái tuổi mà mái tóc đã muối tiêu. Thành tích đáng khen của các anh này là đã thực hiện được những bản thông tin Công Chánh để anh em biết được tin tức của nhau và chia sẻ cho nhau những kinh nghiệm sống ở vùng đất mới. Nhiều đồng hương, tuy không phải là cựu sinh viên Công Chánh, nhưng trước đây đã có liên hệ ít nhiều với ngành Công Chánh, khi đọc bản thông tin Công Chánh đã tỏ ra thích thú và muốn tham gia vào tập thể của chúng ta. Tập thể này không còn là của riêng của các cựu sinh viên Công Chánh

nữa nhưng đã gồm rất nhiều người có cảm tình với chúng ta và thuộc những thành phần xã hội khác nhau.

Tập thể Ái Hữu Công Chánh của chúng ta là một tổ chức rất lỏng lẻo, không có người lãnh đạo hay đại diện, không có ngân quỹ và cũng không có trụ sở. Chúng ta chỉ có một đặc san mà chúng ta gọi là Lá Thư Ái Hữu Công Chánh. Một số ái hữu tình nguyện phụ trách xuất bản nó và chúng ta góp tiền để các bạn này thực hiện. Chẳng có ai bầu, chẳng có ai chỉ định Ban Phụ Trách cũng như chẳng có ai bắt Ban Phụ Trách phải theo một đường hướng nào. Sau một thời gian, khi Ban Phụ Trách thối mệt thì họ cố gắng tìm ra một Ban Phụ Trách mới để thay thế. Kiếm chưa ra thì phải gắng sức làm tiếp, chớ chẳng lẽ để Lá Thư chết thì không đành.

Như vậy, chắc bạn đã thấy là chúng ta không có một Hội Ái Hữu Công Chánh mà chỉ có một tập thể Ái Hữu Công Chánh lỏng lẻo, có vẻ là không có một phương tiện hay thế lực nào cả. Vì vậy xin bạn thông cảm vì sao cho tới giờ, tập thể Ái Hữu Công Chánh chưa giúp gì cụ thể cho bạn. Mãi tới nay các bạn mới tới Mỹ thì tuổi tác của bạn chắc đã trên 50 rồi. Mỹ là thiên đàng của tuổi trẻ và là địa ngục của tuổi già. Ở cái tuổi trên 50 thì kiếm việc thật là khó, nhứt là những việc hợp với khả năng và sức khỏe của mình. Hồi còn ở Quận Cam, có lần tôi đi xin làm technician cho sở rác của quận. Thi viết rất dễ, chỉ nguệch ngoạc mấy phút là xong. Đến khi phỏng vấn, tôi trả lời khá trôi chảy các câu hỏi. Cuối cùng một ông hỏi tôi câu này làm tôi nghẹn họng không trả lời được: "Làm việc này phải vác cái máy đi lấy mẫu nước ở trong đồng rác. Máy nặng chừng 50 pounds. Ông có vác được không?"

Sau này đi làm công chức, tôi thấy phần lớn các cuộc phỏng vấn chỉ có tính cách đóng tuồng vì cơ quan tuyển người thường đã có "gà" của họ rồi. Theo thủ tục thì họ phải phỏng vấn một số người cho có lệ, chứ họ lấy người của họ từ bậc dưới lên, vừa có lợi là đỡ được thời gian huấn luyện, vừa đáp ứng được những tình cảm cá nhân. Do đó, nếu không có tay trong giúp đỡ thì rất khó mà kiếm được việc.

Đến đây tôi mới trình bày cho các bạn thấy tiềm lực to lớn của tập thể Công Chánh chúng ta, cái tập thể gần 700 người mà nhiều người đang làm chủ những xí nghiệp hoặc đang làm việc ở những cơ quan công hay tư, với những chức vụ khá cao. Tập thể này rất có khả năng giúp đỡ chúng ta trong nhiều trường hợp. Tôi xin kể trường hợp của tôi.

Hai lần tôi kiếm được việc làm là đều có sự giúp

đỡ của các Ái Hữu Công Chánh. Kỳ ở Houston, anh Ái Văn, làm cho hãng Kỹ sư cố vấn Jacobs Engineering Group, Inc. đã giới thiệu tôi với xếp của anh và yêu cầu ông ta dành cho tôi một buổi phỏng vấn. Khi ông này chịu rồi thì anh mới gửi đơn xin việc cho tôi điền. Sự thấu nhận tôi sau đó chỉ còn là vấn đề thủ tục. Kỳ tôi xin vào làm việc ở Bộ Vận Tải và Phát Triển Louisiana cũng thế, anh ông Ngọc Ngoạn, chuyên viên thiết kế cầu của bộ này, cũng đã giới thiệu tôi với xếp của anh và chỉ sau khi ông này đồng ý thì anh mới gửi cho tôi đơn xin việc.

Công việc thì ít, người xin thì nhiều. Nếu không có tay trong xếp đặt trước thì khó lòng đơn xin việc của chúng ta khó lòng được ngó tới. Vì vậy các bạn nên tìm trong bảng danh sách Ái Hữu Công Chánh tên những người mà bạn nghĩ là có thể cho bạn tin tức về các công việc bạn muốn xin. Sau đó, xin bạn mạnh dạn biên thư cho các Ái Hữu này, dù đó là những người mà bạn chưa bao giờ biết mặt, biết tên. Tôi lạc quan nghĩ rằng sẽ chỉ có rất ít Ái Hữu Công Chánh liệng thư của bạn vào sọt rác mà không trả lời, còn hầu hết sẽ trả lời cho bạn, và biết đâu bạn sẽ chẳng tìm được một sự giúp đỡ trong những phúc đáp này.

Rất nhiều bạn cũ của chúng ta đã tạo được một cuộc sống ổn định ở quê hương mới, nhà cửa khang trang và con cái đã nên danh phận. Đây không phải là chuyện đương nhiên mà có mà đó chính là kết quả của những cố gắng vượt bực. Những bạn này đã phải đổ bao nhiêu mồ hôi nước mắt để có thể được như ngày nay. Tuy vậy, bạn có biết là chưa chắc họ đã làm chủ hoàn toàn được cái nhà mà họ đang ở. Ở bên này, mua nhà thường trả góp dài hạn chứ rất ít khi trả luôn một lần như ở bên nhà. Khi chưa trả hết tiền thì nhà vẫn chưa phải là nhà của mình. Nhiều người mua nhà chỉ mới được một thời gian thì đã bị mất việc làm. Tiền hàng tháng không trả được thì chủ nợ lấy lại nhà để đem bán đấu giá. Những người khác, may mắn hơn, có công việc ổn định, cho con cái ăn học và hy vọng sau khi mình về hưu thì các con sẽ tiếp tục trả tiền nhà cho mình. Họ đâu có nghĩ rằng rất ít khi các con mình có thể kiếm được việc ở gần nhà. Mặt khác, vì được giáo dục theo đường hướng triệt để tôn sùng cá nhân nên các con của họ đâu có muốn sống chung với cha mẹ, nhứt là khi chúng có một người bạn đời đã Mỹ hóa. Kết quả là có những ông bà già, sống trong những căn nhà rộng thênh thang, chỉ nguyên việc quét dọn nhà là đã ứ hơi rồi. Với số tiền hưu dưỡng ít ỏi thì làm sao trả được tiền

nhà? Bán nhà, cho mượn nhà hay share phòng cũng không phải là chuyện đơn giản. Các bạn cũng đừng buồn khi con cái mình học không giỏi bằng người. Muốn học giỏi thì điều kiện tiên quyết là phải thông thạo tiếng nói của quê hương mới. Các cháu mới qua thì làm sao thông thạo thổ ngữ bằng những cháu đã qua từ hồi mới tập nói. Con các bạn đạt được điểm trung bình để có thể được tiếp tục học là tốt lắm rồi. Về lâu về dài, kinh nghiệm cho thấy là những cháu đã được tôi luyện nhiều năm trong lò lửa Việt Nam sau 1975 phần nhiều thành công dễ dàng trong cuộc sống mới. Nói về điểm của học sinh, các giới đại học Mỹ đã có nhận xét như sau: “Những học sinh có điểm A sau này sẽ đi làm công cho những học sinh có điểm C, còn những học sinh có điểm Ba sau này sẽ đi làm thầy giáo.” Về thứ nhứt của nhận xét này có thể diễn tả nôm na là: “Những học sinh giỏi sau này sẽ đi làm nhân viên cho những học sinh dở.” Các bạn đừng nghĩ là mấy ông đại học Mỹ, vì học nhiều quá, nên nổi khùng nói bậy. Họ nói có sách, mách có chứng đấy. Các bạn có nghe tiếng ông Bill Gates không? Ông này là xếp sòng của Microsoft chuyên làm những software mà các bạn đang dùng và ông hiện được coi là người giàu nhứt Mỹ, với tài sản ước lượng là 30 tỉ đô la. Các bạn có biết trước đây ông Gates học hành thế nào không? Ông học đại học được hai năm thì bỏ học, không biết là tại ông không đủ tiền đóng tiền học hay là tại ông không đủ điểm trung bình C để được lên lớp. Tuy vậy, hiện nay không rõ bao nhiêu kỹ sư, tiến sĩ đang làm công cho ông ta.

Tuy tôi qua Mỹ đến nay đã được tám năm nhưng tôi vẫn còn là dân ABC, không có nhà đi ở thuê. Công việc thì tạm ổn định, nhưng tương lai thì thật là mù mờ. Vì đi làm sau 60 tuổi nên tôi không được tham gia vào chương trình hưu bổng của sở làm. Khi được 65 tuổi, tôi xin Medicare ở cơ quan Xã Hội thì được trả lời là tôi không đủ điều kiện để hưởng Medicare vì thời gian tôi làm việc ở Mỹ chưa đủ 10 năm. Thủ tục bên Mỹ này quả là kỳ quặc!

Dù sao tôi cũng nghĩ rằng nếu chúng tôi không qua được Mỹ hồi 1989 thì không biết hiện nay chúng tôi đã ra sao? Cho tới nay, chúng tôi đã vượt qua được những bước khó khăn đầu tiên ở Mỹ. Một điều chắc chắn là tương lai các con của chúng tôi sẽ tốt đẹp hơn là nếu chúng còn ở lại trong nước. Với niềm lạc quan này, tôi thành thật cầu mong các bạn dễ dàng vượt qua mọi trở ngại để xây dựng một tương lai tươi đẹp cho con cái.

Thân ái.

NGHĨA VỤ VÀ QUYỀN LỢI

• KHÚC ĐẪN

Nho giáo bàn nhiều về nghĩa vụ mà ít bàn đến quyền lợi. Phạm làm người phải hiểu biết nghĩa vụ của mình trước, rồi sau đó sẽ nghĩ đến quyền lợi. Nghĩa vụ và quyền lợi là hai quan niệm căn bản của đạo lý. Hai quan niệm này rất quan trọng mà ở thời nào, ở nước nào người ta đều bàn đến.

Đối với con người, cha mẹ có nghĩa vụ nuôi con và dạy con. Còn đối với các giống vật, chúng theo thiên tính, đẻ con và nuôi con cho đến khi chúng có khả năng tự túc kiếm ăn. Bản năng sinh tồn để duy trì nòi giống theo thiên tính có thể được coi là nghĩa vụ hay không?

Henri Lamdan, một văn sĩ Pháp, nói rằng giáo dục con người là dạy nghĩa vụ của con người từ thuở còn thơ ấu cho đến khi trưởng thành. Phạm làm một việc gì thì làm cho đến nơi đến chốn, như vậy là đã hoàn thành nghĩa vụ. công việc càng khó khăn thì nghĩa vụ càng cao quý.

Xã hội ngày xưa trọng nghĩa vụ mà coi nhẹ quyền lợi. Ở thời đại văn minh tân tiến ngày nay, con người đã đảo ngược lại. Vì có tính tự do từ lâu đời, người dân Âu Mỹ đòi hỏi nhân quyền, rồi quyền chính trị... tức là đòi hỏi quyền lợi. họ đòi quyền lợi trước khi bàn đến nghĩa vụ. Nhiều người đã lo ngại rằng nếu con người đòi hỏi quyền lợi mà không nghĩ gì đến nghĩa vụ, được tự do quá trớn sẽ làm xáo trộn trật tự xã hội. Tự do đi đến cực điểm không còn hay nữa mà chỉ gây nên xáo trộn.

Muốn tránh các sai lầm tai hại đó, con người phải trở về quan niệm về nghĩa vụ, phải đặt nghĩa vụ trước quyền lợi. Nói một cách khác, phải nâng cao dân trí về ý thức nghĩa vụ. Đặt nghĩa vụ lên trên quyền lợi, con người hiểu và thực thi bổn phận của mình đối với xã hội. Như vậy, trật tự xã hội sẽ được ổn định trở lại.

Làm việc theo nghĩa vụ, dù không thành công, không được hưởng lợi lộc, ta cũng không tiếc công khó nhọc, không hối hận. Và hiểu thấu được nghĩa vụ của mình, dù không thành công, ta cũng âm thầm vui vẻ vì đã đem hết khả năng để chu toàn nghĩa vụ. Ta đã hiểu thấu là đã làm tròn nghĩa vụ ở đời.